

2. Блукет Н. А. Ботаника с основами физиологии растений и микробиологии / Н. А. Блукет, В. Т. Емцев. — М.: Колос, 1974. — 560 с.
3. Вегетативное размножение и возобновление высших растений и методы его изучения / М. С. Шалыт // Геоботаника. — М.; Л.: Изд-во АН СССР. — 1960. — С. 163—205.

УДК 581.9 (477.74)

**РІЗНОМАНІТНІСТЬ ФЛОРИ СІЛ ПІВДЕННОЇ
БЕССАРАБІЇ (НА ПРИКЛАДІ СЕЛА ФУРМАНІВКА
КІЛІЙСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

¹ *Т. В. Васильєва, С. Г Коваленко, ²В. В. Немерцалов*

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
E-mail: tvas@ukr.net1; wism@ukr.net2

У сучасних умовах вивчення регіональних флор, з'ясування стану і особливостей рослинного покриву невеликих населених пунктів є нагальною потребою. На території Південної Бессарабії розселенська мережа становить 2,4 – 1,2 населених пунктів на 100 км², причому кількість міст тут менша, ніж в цілому по Україні. За модель ми обрали с. Фурманівка Кілійського району Одеської області, розташоване на узбережжя озера Китай.

Метою нашої роботи було дослідити різноманітність флори села, розташованого на території Південної Бессарабії. Для цього були поставлені завдання: визначити і проаналізувати видовий склад рослин, визначити їх життєві форм, екобіоморфи, проаналізувати фракції флори, визначити економічну цінність флори села. Матеріалом для дослідження були судинні рослини, які збирали під час вегетаційного періоду. Рослини визначали за Визначником [3], аналіз життєвих форм проведений за І.Г. Серебряковим [5], фракції флори характеризували за В.В. Протопоповою [4], флорогенетичний аналіз проведений за А.Л. Тахтаджяном [6], назви видів наведені за [7], господарську

цінність рослин характеризували за низкою робіт [1, 3, 4]. Терміни ми використовували вслід за Екофлорою [2].

На дослідженій території знайдено 228 видів трав'янистих і деревно-чагарникових рослин, що відносяться до 175 родів та 51 родини. Провідними родинами дослідженої флори є Asteraceae, Fabaceae, Lamiaceae, Brassicaceae, Chenopodiaceae, Poaceae, Rosaceae, Boraginaceae, Solanaceae, Apiaceae. Серед багатовидових родів відмітимо такі: конюшина *Trifolium* (Fabaceae) та лобода *Chenopodium* (Chenopodiaceae), які об'єднують по 6 видів. По 4 види мають роди лутига *Atriplex* (Chenopodiaceae) та полин *Artemisia* (Asteraceae); по три види у родах деревій *Achillea* (Asteraceae), люцерна *Medicago* (Fabaceae), мак *Papaver* (Papaveraceae), подорожник *Plantago* (Plantaginaceae), фіалка *Viola* (Violaceae). Більше третини родин включає лише по одному виду. Такий склад флори характерний для територій із трансформованим рослинним покривом. Значна частка однородових та одновидових родин (24 та 19 відповідно), підтверджує нашу думку про сильну трансформацію рослинного покриву.

У спектрі життєвих форм на території досліджень переважають трав'янисті рослини (197 видів), дерев - 16 в., кущів - 14 в., один вид має життєву форму ліана. За терміном життя серед трав'янистих рослин домінують однорічники, їх 120 видів, дворічних рослин - 14 в., дво-багаторічників - 2 види, багаторічників - 61 видів, значна кількість малорічних видів свідчить про суттєву антропогенну трансформацію дослідженої території.

Як свідчать дослідження різних вчених, вибір екологічних критеріїв характеризує як екологічні аспекти різноманітності, так і може слугувати індикатором інших показників.

Гігроморфи характеризують преференції організмів до градацій режиму зволоження ґрунту. Гігроморфи та геліоморфи виділяються за допомогою вивчення горизонтальної диференціації живого покриву.

Серед гігроморф дослідженої флори ми виділяли три фракції: ксерофітну, мезофітну та гігрофітну. Переважають рослини ксерофітної фракції, їх 133 види, серед яких: ксерофітів

– 89 видів, мезо-ксерофітів - 44 видів. До мезофітної фракції належить 86 видів, з яких мезофітів - 80 видів, гігро-мезофітів - 6 в. До гігрофітів належить 9 видів.

Серед геліоморф домінують рослини геліофітної фракції, у якій 128 видів геліофітів та 83 види сциогеліофітів. Сциофітна фракція незначна, геліосциофітів – 17 видів. Переважання геліофітів характерне для степової зони, у якій розташований досліджений район.

Досліджена флора поділяється на адвентивну та апофітну фракції. Близько 66,0% видів флори є синантропними, що характеризує її, як дуже змінену та трансформовану.

Адвентивна фракція флори – невід’ємна частина сучасної флори практично будь-якої території, її складають невластиві місцевій флорі види, занесення яких не пов’язане з природним ходом флорогенезу, а зумовлене прямою чи опосередкованою діяльністю людини. Адвентивну фракцію флори становлять антропохорні види, область походження яких знаходиться за межами досліджуваного регіону. Поширюючись на нову територію вони акліматизуються на ній і починають швидко розмножуватися і стають недосяжними для шкідників і хвороб, які пошкоджували їх на батьківщині. [Протопопова.,1991] Серед адвентивних видів рослин, за хронотипом домінують кенофіти – 75 видів, археофітів 61 вид, що вказує на посилений занос видів-прибульців.

На основі аналізу центрів походження 136 видів адвентивних рослин встановлено, що їх спектр, як для культивованих, так і для видів, що ростуть спонтанно, в цілому схожі, проте, різняться за кількістю. Встановлено, що всі рослини можна віднести до таких центрів походження: Азійський, Середземноморський, Американський, Європейський. Аналіз походження адвентивних рослин показав, що найбільше рослин з Середземномор’я (68 видів), а найменше – вихідців з Європи (8 видів).

В апофітній фракції найбільша кількість випадкових апофітів – 43 види, геміапофітів – 32 види, а евапофітів лише 15 видів.

Дуже важливим у сучасних умовах є аналіз господарської

цінності рослин. За господарським призначенням рослини розділили на 17 груп. Домінують бур'яни (54,5%), лікарські (46,3%) та декоративні (46,5%) рослини. Із досліджених рослин – 33% кормових, 28,3% харчових, 27,5% вітамінних, 22% олійних, 20% медоносних, 15,9% технічних, 15% отруйних, 9,7% фарбувальних, 9,2% ефіроолійних, 7% жиросоліних, та 3,1% інсектицидних видів рослин, бідно представлені медоносні види (45 видів), 36 видів технічних рослин. Знайдено також рослини, які є отруйними для худоби чи людини – 34 види.

Таким чином, для флори села, як і для регіону в цілому, характерне переважання у систематичному спектрі родини Asteraceae. Знаходження на другому місці родини Fabaceae, а на третьому - родини Lamiaceae відбиває особливості дослідженої флори. Спрощена структура флори підтверджується значною часткою одновидових та однородових родин, переважанням трав'янистих малорічників, наявністю у флорі майже 60% видів адвентивних рослин. Як і у регіоні, серед них домінують види Середземноморського походження. Склад екобіоморф відповідає, в основному, регіональним особливостям. Між тим, є багато видів рослин, які є цінними за господарським значенням. Отже, досліджена флора села віддзеркалює як характерні риси регіональної флори, так і має певні особливості, пов'язані з господарською діяльністю.

Література

1. *Васильєва Т. В.* Конспект флори Південної Бессарабії / Т. В. Васильєва, С. Г. Коваленко. — Одеса: ВидавІнформ, 2003. — 250 с.
2. *Екофлора України. Т.1.* / Я.П. Дідух, П.Г. Плюта, В.В. Протопопова та ін./ відпов. ред. І.Я. Дідух. — К.: Фітосоціоцентр, 2000. — 284 с.
3. *Определитель высших растений Украины* / Д.Н. Доброчаева, М.А. Кохно, Ю.Н. Прокудин и др. — К.: Фитосоциоцентр, 1999. — 548 с.
4. *Протопопова В.В.* Синантропная флора Украины и пути ее развития / В.В. Протопопова. — К.: Наук. думка, 1991. — 191 с.

5. *Серебряков И.Г.* Экологическая морфология растений / И.Г. Серебряков. — М.: Высшая школа, 1962. — 377 с.
6. *Тахтаджян А.Л.* Флористические области земного шара / А.Л. Тахтаджян. — Л.: Наука, 1987. — 240 с.
7. *Mosyakin S.L.* Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist / S.L. Mosyakin, M.M. Fedoronchuk / Ed. S.L. Mosyakin. — Kiev, 1999. — 345 p.

УДК 582.26(262.5)

**МИКРОСКОПИЧЕСКИЕ ВОДОРΟΣЛИ БЕНТОСА
ПРИБРЕЖЬЯ КРАСНОГО МОРЯ**

В. П. Герасимюк

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
Email: gerasimyuk2007@ukr.net

Красное море представляет собой внутренний водоем Индийского океана, ограниченный Аравийским полуостровом и Африканским континентом. На севере море примыкает к Суэцкому перешейку, который разделяет два залива: Суэцкий и Акаба, через Суэцкий канал соединяется с Средиземным морем, а с Аравийским морем на юге соединяется Баб-эль-Мандебским проливом с Аденским заливом. Согласно разным сведениям длина Красного моря с севера на юг колеблется от 1932 до 2350 км, ширина – от 305 до 360 км. Площадь этого водоема равна 450 тыс. км², объем воды составляет 251 тыс. км³. Средняя глубина моря достигает 437 м, максимальная – 3039 м.

Литературные данные относительно изучения микрофитобентоса Красного моря немногочисленные [Witkowski et al., 2000; Герасимюк, Ковтун, 2013; Герасимюк, 2015]. В коллективной монографии [Witkowski et al., 2000] даются описание и иллюстрации 25 видов диатомовых водорослей, обитающих в Красном море.

Материалом для настоящей работы послужили пробы, которые отбирали в апреле 2006 г., ноябре 2007 и 2008 г. в